

FILIPSTADS
KOMMUN

Kulturplan för Filipstads kommun

Fastställd av kommunfullmäktige den 2018-04-19, § 18

Kulturplan för Filipstads kommun

Kulturplanen bygger på insikten att vi, för att må bra, ha framtidstro och kunna utvecklas, behöver en god miljö att leva i, möjligheter till upplevelser och eget skapande samt gemenskap med andra människor. När dessa faktorer samverkar på ett positivt sätt gynnar det hälsa, demokrati, jämställdhet och tillväxt.

Kommunens budget med strategisk plan är Filipstads kommuns viktigaste övergripande styrdokument. I budgeten återfinns också vår vision.

Plan anger inriktning och konkreta mål i en fråga av större vikt. Den är vägledande för beslut och styrning. Planen tar inte ställning till utförande eller metod. Den har en begränsad giltighetstid och ska följas upp. Planen beslutas av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller nämnd.

Handlingsplan är en sammanställning av aktiviteter som tillsammans ska leda till att uppnå uppsatta mål. Den visar konkret vad som ska göras inom ett visst område, vem/vilka som ansvarar för uppgiften, ekonomiska konsekvenser samt när det ska vara klart alternativt när det ska följas upp. Den omsätter ofta inriktningen i planen till konkreta åtgärder. Handlingsplanen beslutas av kommunchef, förvaltningschef eller ledningsgruppen.

En kulturplan är ett verktyg för Filipstads kommun att samordna resurser och arbeta strategiskt för att uppnå detta. Den är ett levande dokument i kommunens utvecklingsarbete. Kulturplanen förhåller sig aktivt till regionala och nationella styrdokument, exempelvis de nationella kulturpolitiska målen och Region Värmlands kulturplan:

De nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen 2009. Målen ska styra den statliga kulturpolitiken och vara en vägledning för kulturpolitiken i regioner och kommuner.

http://www.kulturradet.se/sv/Om-kulturradet/kulturpolitiska_mal/

Region Värmland har tagit fram en kulturplan som visar vilka satsningar och prioriteringar regionen gör 2017-2020. Den regionala planen utgår från det uppdrag staten ålägger regionerna.

Regionen redogör i sin plan för det rika kulturliv som präglar länet, Värmland behöver ett attraktivt kulturliv som rymmer allt från professionella kulturutövare till eget skapande. Region Värmlands roll idag är att förutom jobba med de regionala kulturinstitutionerna även uppmuntra och stimulera kultur ute i regionen.

Detta genom regionala samarbeten och möjligheter för kommuner, civilsamhället och andra organisationer att ta del av de ekonomiska bidrag som Region Värmland handhar inom kulturområdet.

<http://regionvarmland.se/wp-content/uploads/2016/02/Varmlands-kulturplan-2017-2020.pdf>

Vision för kulturen i Filipstads kommun

Kulturen i Filipstads kommun skapar framtidstro och utveckling, glädje och kunskap genom att:

- erbjuda möjlighet att delta i och uppleva olika former av kultur
- bidra till att skapa livskvalitet delaktighet och gemenskap
- bidra till en attraktiv livsmiljö
- bidra till upplevelser och oväntade möten
- stärka demokrati och tillhörighet

Kulturen är en strategisk fråga och resurs för hela kommunen, därför är det angeläget att kultur i vid bemärkelse **integreras** i kommunens dagliga arbete.

Mål

- Ökad delaktighet bland kommuninvånarna i kulturlivet.
- Ett breddat kulturliv som spelar större roll i kommunen.
- Vidareutveckla och förmera kommunens konst, musik och utsmyckningar – skapa en än bättre levnads- och besöksmiljö i Filipstads kommun.

Barn och ungdomar

Kultur skapar förutsättningar för delaktighet, individuell utveckling, fantasi, självständigt tänkande och större förståelse för omvärlden. Det är därför särskilt viktigt att alla barn och ungdomar under uppväxten regelbundet får lika möjligheter att möta ett rikt utbud av konst och kultur och att själva skapa.

Skolan, kulturskolan och folkbiblioteket fungerar som en bas för att stimulera barn och ungdomar att delta i kommunens kulturliv och har stor betydelse för barns och ungdomars utveckling och trivsel.

Skolan är en viktig arena för att nå alla barn och ungdomar. Utgångspunkt bör vara att kultur ska finnas både som eget område och som läroprocess under hela skolgången.

Kulturskolan erbjuder möjlighet till fördjupning i konstnärliga uttrycksformer på fritiden, liksom gemenskap och möten i det offentliga rummet genom kulturell verksamhet.

Biblioteket bidrar i arbetet med målgruppen i enlighet med biblioteksplanen.

”Under 2017 ska Region Värmland utifrån Region Värmlands kulturplans prioriteringar och tillsammans med de regionala kulturverksamheterna och kommunerna utveckla arbetet för ungas delaktighet och inflytande med målet att ta fram en dialogmodell som kan användas under perioden 2018 – 2020”

(Region Värmlands Kulturplan 2017-2020)

Mål

- Alla barn från fyra års ålder till gymnasiet skolår 3 ska erbjudas minst två professionella kulturarrangemang per år.
- Kulturen integreras successivt i det vardagliga arbetet i skolan, som ett verktyg för att nå kunskapsmålen i skolans läroplaner.
- I kulturskolan finns det möjlighet att prova flera olika uttrycksformer och arbetsätt.
- Fler barn och unga är delaktiga i kulturverksamhet på fritiden.
- Barns och ungas skapande tar plats i det offentliga rummet.
- Arbetet med barn- och ungdomskultur bör vara förvaltningsövergripande och utvecklas inom ramen för en sammanhållen kulturorganisation. Arbetet ska ske i samarbete med föreningar, studieförbund, regionala kulturinstitutioner och andra aktörer.

Bibliotek

Vi lever i ett lärande samhälle. Att tolka, värdera och prioritera är väsentliga delar av vardagen. I ett demokratiskt, rättvist samhälle där människor lever ett bra liv ska alla ha möjlighet att kostnadsfritt kunna läsa och få kunskap och information genom hela livet. I en tid av snabba förändringar av informationsvanor och snabb teknikutveckling är det en utmaning att stå för både kontinuitet och förändring.

Biblioteken i Filipstad har en viktig roll som mötesplats och resurs i utveckling av livslångt lärande, aktivt medborgarskap och lokal samhällsutveckling. Biblioteken ska vara tillgängliga för alla.

I samverkan med andra aktörer på området ska biblioteken medverka till att höja kunskaps- och utbildningsnivån hos kommuninvånarna och motverka den digitala klyftan. Biblioteken ska arbeta för att främja läsning för alla åldersgrupper. Att öka läslust, läsförståelse och eget berättande bland barn och ungdomar är ett prioriterat utvecklingsområde.

Mål

- Kommunens biblioteksverksamhet ska utvecklas i enlighet med aktuell biblioteksplan för Filipstads kommun.

Tillgänglighet och delaktighet

Det ska vara enkelt att delta i kulturlivet. Det ska vara möjligt att vara verksam kulturutövare i vår kommun.

Kommunens kulturarbete ska främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.

Att göra det möjligt både fysiskt och socialt att kunna delta i kulturupplevelser.

I 2009 års kulturproposition betonas att ”kulturen måste vara relevant och angelägen för hela befolkningen”, vilket förutsätter ett mångfacetterat kulturutbud och därmed stor valfrihet.

Den som inte har tillgång till kultur kan inte heller vara delaktig i kulturlivet.

Verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar prioriteras.

”Delaktighet innebär möjlighet till egna kulturella intryck, men också tillgång till det konsten och konstnärerna skapar. Därför är tillgänglighet en förutsättning för delaktighet. Likaså är delaktighet och mångfald nära förbundna med varandra. Delaktighets begrepp har också en nära beröring med allmänna demokratisträvanden, att människor ska kunna påverka sina liv och det samhälle de lever i.”

(Kulturrådets omvärldsanalys)

Mål

- Att skapa en sammanhållen kommunal kulturorganisation som aktivt arbetar för medborgarnas tillgänglighet och delaktighet i Filipstads kulturliv.
- Att utifrån befolkningssammansättning och kulturella sammanhang verka för demokrati och mångfald inom kulturlivet i Filipstad.
- Att fler kulturella mötesplatser i kommunen är tillgängliga, tillgänglighet är en förutsättning för delaktighet.
- Kommunen ska utveckla sin relation till det fria kulturlivet.

Integration och mångfald

Filipstads kommun ska arbeta för att kulturlivet upplevs som angeläget, engagerande och attraktivt för alla invånare i alla delar av kommunen, oavsett ålder, kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsförmåga, sexuell orientering eller utbildning.

Filipstads kommun har ökat sin befolkning då många flyttat in från länder utanför Europa och medfört nya språk och kulturella uttryck som har potential att berika vårt samhälle. Kulturlivet är ett verktyg och en arena för kommunens integrations- och mångfaldsarbete. I samspel med bland annat civilsamhälle, föreningsliv, utbildning och arbetsmarknad kan vägar skapas för ökad integration och samhörighet.

Mål

- Filipstads kommun strävar efter en hög delaktighet i ett kulturliv som speglar befolkningens sammansättning.
- Kulturverksamheten ska bidra till ökad acceptans, ömsesidig kunskap mellan människor och möjliggöra möten.

Kulturarv, museer och turism

Ett aktivt förhållningssätt till kulturarvet kan dock bidra till bildning i kvalificerad bemärkelse just genom att det – utöver sakkunskaper om äldre tid – öppnar upp nya perspektiv, vidgar horisonter och sätter det invanda i fråga. På så vis övar det förmågor som för den enskilde är till nytta i många sammanhang och som bidrar till samhällets utveckling. Prop. 2016/17:116 s. 63-64

Filipstads kommun strävar efter en bred samverkan för att utveckla och samordna arbetet med kultur- och naturmiljöer.

Mål

- I en sammanhållen kommunal kulturorganisation jobba med att utveckla kulturarvs- och museifrågorna i kommunen och därigenom bättre kunna utnyttja kommunala resurser.
- Att skapa en kommunal samsyn kring skötsel, bevarande och utvecklingsarbete kring kommunens kultur- och naturmiljöer.
- Verka för att kulturarvsfrågorna utvecklas i samverkan med länsstyrelsen, region Värmland och andra berörda aktörer.

Exempel på natur- och kulturarvsmiljöer och muséer i Filipstads kommun:

Brattförsheden

Brattförsheden är ett av Sveriges mest välbevarade isälvsdeltan. Inom Brattförsheden finns geologiskt intressanta områden med dödisgropar, åsar, raviner, dyner och meandrande vattendrag. Fälten med sanddyner hör till de största i sitt slag i landet. Ett flertal myrар inom området betecknas som riksintressanta.

Naturvårdsområdet förvaltas av länsstyrelsen.

Hornkullens silvergruvor i Nykroppa

Enligt legenden bröts silvermalm i Hornkullen redan omkring 1350. Driften lades ner under mitten av 1800-talet. Silvermalmen smältes dels i Nykroppa och dels i Herrhult. Den väg malmen bars från gruvan till hyttan är nu en del av den vandringsled som kallas Silverleden. Gruvområdet utgör ett unikt monument över svensk gruvdrift.

I anslutning till gruvan finns en kulturstig förbi gamla torpruiner och till resterna efter den stånggång som drev vattenpumparna i gruvan.

Drivs av Nykroppa framtid.

Högbergsfältet, Persberg

Ett naturreservat drygt en mil från Filipstad. Reservatet bildades för att bevara gruv- och odlingslandskapet med dess välbevarade och rika kulturhistoriska bakgrund, natursköna och variationsrika naturområden med sin artrika flora och fauna.

Inom området finns ca 15 gruvhål. I reservatet står en minnessten över Värmlands första organiserade gruvstrejk 1869. Gruvdriften lades ner 1906. Området har en mycket rik växtflora.

Naturreseptatet förvaltas av länsstyrelsen.

Lesjöfors museum

Ett arbetslivsmuseum. Muséet speglar brukets och samhällets mer än 300-åriga historia. Här finns bl.a. en lägenhetsdel från 40-50 tal, Folkets Hus rum, idrottsrum och maskinhall. 1996 var museet nominerat till Årets Museum i Europa.

Drivs av Föreningen Rikoschetten.

Långbans Gruvby

Långban är en av världens mest mineralarrika platser. Gruvdrift påbörjades på 1500-talet med brytning av järnmalm. I början av 1970-talet lades gruvdriften ner för gott.

Gruvbyn lever däremot än idag med sina byggnader, mineralsamlingar, utställningar, vackra natur, spännande historier och minnen som har sitt ursprung i tidernas begynnelse. Födelseort för John och Nils Ericsson.

Gruvbyn ägs och drivs av Föreningen Värmländska industriminnen i samarbete med Värmlands museum och Filipstads kommun.

Museet Kvarnen i Filipstad

I början av 1600-talet anlades en stångjärnshammare på den plats där nuvarande byggnad är belägen. Den byggdes upp 1654 som stadens första egentliga stadskvarn.

På 1940-talet upphörde verksamheten och byggnaden användes som spannmålsmagasin och lagerlokal. Numera är kvarnen museum med en permanent Ferlinutställning på övre plan samt galleri i bottenvåningen.

Drivs av föreningen Museets Kvarnens vänner.

Nordmarks gruvmuseum

18 km väster om Filipstad ligger Nordmarks gruvmuseum. Gruvmuséet visar 700 års utveckling på 700 m² med huvudinriktning på bergsbruk. I Nordmark har bergsbruk (gruvor och hyttor) funnits från tidig medeltid fram till 1980 då den sista järnmalmgruvan lades ned.

Drivs av Nordmarks hembygdsförening.

Storbrohyttan i Filipstad

En av Bergslagens ståtligaste hyttor. Hyttverksamheten startade 1589. Den sista tackjärnsblåsningen var 1920. Hyttan totalrenoverades i början på 60-talet och då iordningställdes en besökshytta som bra beskriver hela kedjan från malm till färdigt tackjärn ur en masugn.

Drivs av Filipstads bergslags hembygdsförening.

Texterna är redigerade citat från Visit Värmland. www.visitvarmland.se

Samverkan mellan kultur och andra samhällsområden

Kulturföreningar, studieförbund, lokala nätverk och fria kulturutövare är viktiga aktörer i det lokala kulturlivet. De bidrar till att de kulturella verksamheterna kan nå och engagera människor i kommunens samtliga delar.

Filipstads kommuns kulturverksamhet ska fortsatt uppmuntra och stimulera ideella krafter, stödja utvecklingen av mötesplatser för kultur och ge möjligheter till möten med den professionella kulturen. Filipstads kommun vill stimulera möten mellan kulturlivet och andra samhällsområden.

Kulturutövare och kultur- och naturmiljöer kan vara nycklar till, och arenor för, turism, näringslivsutveckling, arbetsmarknadsinsatser, utbildning, integration och hälsa.

Föreningslivet skapar en frivillig gemenskap som leder till nya idéer och tankar, vilket i sin tur skapar förändring och utvecklar samhället. Filipstads kommun har ett rikt föreningsliv och dessa föreningar skapar liv i både tätort och landsbygd.

Kultur- och idrottsföreningar är i många fall en viktig faktor som får människor att välja att bo kvar på en plats och därmed bidra till att befolkningen ökar. Möjligheterna till kultur, idrott och friluftsliv i kommunen bidrar också till turismen. Det är viktigt att ta tillvara och utveckla det föreningsliv som finns i Filipstads kommun.

För att stärka kommunens konkurrenskraft behöver vi skapa goda förutsättningar för nya och växande företag. Här kan kultur vara en viktig resurs. Entreprenörskap och kultur/konstnärskap har många beröringspunkter. Ytterst handlar det om att tänka och skapa nytt. Kreativ livsmiljö är en viktig framgångsfaktor även vid rekrytering.

Mål

- Att stärka samverkan mellan kulturen och andra samhällsområden.

Övriga dokument

På internationell, nationell och regional nivå finns ett antal dokument som i tillämpliga delar också ska ligga till grund för det kulturarbete som bedrivs i kommunen, bl. a.

- FN:s barnkonvention
<https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten>
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
<http://www.regeringen.se/informationsmaterial/2015/06/konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning/>
- De nationella kulturpolitiska målen
http://www.kulturradet.se/sv/Om-kulturradet/kulturpolitiska_mal/
- De regional kulturpolitiska målen
<http://regionvarmland.se/wp-content/uploads/2016/02/Varmlands-kulturplan-2017-2020.pdf>
- Bibliotekslagen
http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801
- Skollagen och läroplaner
http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800
- Filipstads kommuns vision 2020
<http://www.filipstad.se/toppmeny/kommunpolitik/omkommunen/vision2020.4.7fe61680125b0932aa880002469.html>
- Kulturskoleutredningen
<http://www.regeringen.se/contentassets/7037695d8c354057b9ece6fca046173f/en-inkluderande-kulturskola-pa-egen-grund-sou-201669>
- Filipstads kommuns biblioteksplan
<http://www.filipstad.se/download/18.300066951506e3ded9c68/1445409023084/Biblioteksplan%202015-2018.pdf>